

Saksframlegg

Saksmappe:
2008/2

Saksbehandler:
Toril Larsen

Dato: 14.05.2014
Arkivkode:
212.0

Saksgang

Utvalg	Møtedato
Bydelsutvalget	05.06.2014
Barne- og ungekomiteen	27.05.2014
Barne- og ungdomsrådet	26.05.2014

Helsestasjon - oppfølging av barn ved 2 og 4 års kontroll.

Sammendrag:

Saken omhandler oppfølging av 2-4 åringer ved bydelens helsestasjon.

Bakgrunn for saken:

Bakgrunnen for saken er verbalvedtak VB7 fattet i forbindelse med budsjettbehandlingen 2014:

Bydelsutvalget ber bydelsdirektør komme tilbake med en sak om helsestasjonens oppfølging av småbarn på 2 år og 4 års kontroll. Det er ønskelig å få vite hvor mange som kommer til disse kontrollene, hvilke tiltak som settes inn for å fange opp de som ikke kommer og om helsestasjonen praktiserer 3 års kontroll for utsatte barn?

Saksframstilling:

Helsestasjonstjenesten er en lovpålagt tjeneste til alle barn og unge. Tjenesten skal være et lavterskeltilbud og bidra til å forebygge sykdom og fremme god fysisk og psykisk helse. Ved kontakt med nær alle familier, sikrer tjenesten hele barnebefolkningen tilbud om vaksiner og helseundersøkelser, samt helseopplysning og veiledning til foreldre.

Helsestasjonen tilbyr et standardprogram for alle barn i alderen 0-5 år. Programmet omfatter 13 kontakter med helsestasjonen, 10 av disse i løpet av første leveår. Programmet følger i hovedsak retningslinjene i forskrift for helsestasjons- og skolehelsetjenesten¹, med noe lokal tilpasning. Helsesøster, lege og fysioterapeut deltar i gjennomføring av programmet.

¹Kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Veileder til forskrift av 3. april 2003.

En del familier trenger en tettere oppfølging og tilbys ekstrakonsultasjoner i tillegg til standardprogrammet.

2 års kontroll

Alle barn innkalles til en somatisk legeundersøkelse ved 2 års alder. Konsultasjonens varighet er 20 minutter. I tillegg til den somatiske undersøkelsen, er språkutvikling, kosthold og barnets sosiale utvikling tema ved undersøkelsen. Barnet får oppfølging hos helsesøster eller henvises til spesialisthelsetjenesten hvis det er behov for det.

Noen barn har en tettere oppfølging enn standardprogrammet ved helsestasjonen og disse tilbys 2 års undersøkelse hos både lege og helsesøster. Det gjelder for eksempel premature, adopterte, barn med ulike vekst- og utviklingsavvik, og ved behov for råd og veiledning av foreldre. Barn som ikke går i barnehage eller som helsestasjonen oppfatter at lever under vanskelige forhold, får også en tettere oppfølging.

Antall 2 åringer pr 01.01.2014: **564** (Oslostatistikken)

Antall barn som møtte til 2 års kontroll hos lege i 2013: **560**

Antall barn som møtte til 2 års kontroll hos helsesøster i 2013: **60**

3 års kontroll for utsatte barn:

3 års kontroll inngår ikke i standardprogrammet ved helsestasjonen. Noen følges tettere opp som nevnt under 2 års kontrollen, og målrettet oppfølging tilbys på indikasjon. I tillegg er det lav terskel for avtaler etter foreldres behov. Det registreres ikke statistikk for 3 års kontroll.

4 års kontroll

4 års kontrollen gjennomføres hos helsesøster. Varighet på konsultasjon er opptil 1 time. Språkkartlegging gjennomføres etter metoden «språk 4», og det gjennomføres en synsundersøkelse.

Helse, generell trivsel, sosial og motorisk utvikling er tema i undersøkelsen. Foreldres behov for råd og veiledning er sentral i samtalen.

Antall 4 åringer pr 01.01.2014: **371** (Oslostatistikken)

Antall barn som møtte til 4 års kontroll hos helsesøster: **312**

Ved 4 års alder ser vi at antallet kontroller er lavere enn antallet barn skulle tilsi.

Dette kan ha flere årsaker:

- Helsestasjonen har ikke oversikt over inn- og utflytting i bydelen. Informasjon fra folkeregisteret er en forutsetning for å kunne sikre at alle barn er registrert. I dag er helsestasjonen avhengig av at foreldrene selv melder om flytting slik at barnets journal overføres til ny helsestasjon.
- Barn av innvandrere fra ikke-vestlige land kan befinne seg i foreldrenes opprinnelsesland i kortere eller lengre perioder. De møter dermed ikke opp til helsekontroll på helsestasjonen. Hvilket tilbud om helsekontroll de har der de befinner seg, vet vi lite om.
- Et økende antall barn er folkeregisteret i bydelen grunnet foreldres arbeidsinnvandring. En eller begge foreldre arbeider i Norge, mens barnet befinner seg i hjemlandet. Arbeidsinnvandring fra øst europeiske land, særlig Polen, kan være et eksempel på dette. Det sentrale vaksinerregisteret (SYSVAK) sender melding på manglende vaksiner, men vi antar at barnet i disse tilfellene mottar helsekontroller i sitt hjemland.
- Foreldres kan ha svak omsorgsevne og manglende foreldreferdigheter. Helsestasjonen har en lang tradisjon på å følge opp utsatte barn og framstår som et "ufarlig" lavterskeltilbud som de aller fleste familiene benytter. På tross av dette uteblir noen fra helsekontrollene, og det brukes mye tid på oppfølging av denne brukergruppen.

Innkallingsrutiner og oppfølging av barn som ikke møter til helsekontroll:

Helsestasjonen benytter fagsystemet Winmed for innkalling og dokumentasjon av journalopplysninger. Alle helsestasjoner i Oslo benytter samme fagsystem, og pasientjournaler kan utveksles elektronisk mellom bydelene ved oppfølging av barn på tvers av bydeler, eller ved flytting innen Oslo. I systemet ligger rutiner for innkalling til helsestasjonen. Alle barn får en skriftlig innkalling og to skriftlige påminnelser ved uteblivelse fra en konsultasjon.

Noen av disse familiene knytter det seg bekymring til, og når barnet ikke har møtt til helseundersøkelse, gjøres det gjentatte forsøk på å nå familien. Alle barn har en fast helsesøster som forsøker å finne ut hvorfor familien uteblir. Familien kontaktes per telefon, eventuelt går helsesøster hjem til familien, sjekker postkasse og ringeklokke, eller snakker med naboer for å finne ut om familien bor på folkeregisteret adresse.

Alle barn har rett til helseundersøkelser og foreldrene plikter å medvirke til at barnet deltar i helsekontroll². Ved andre påminnelse om manglende oppmøte refereres det til ”barns rett til helseundersøkelser”. Medvirkningsplikten innebærer ikke at helsekontrollene må gjennomføres ved helsestasjonen. Når barnet får gjennomført helseundersøkelser utenfor helsestasjonen, blir dette dokumentert i barnets journal, men det gjelder svært få.

² Pasient og brukerrettighetsloven § 6.1

Helsestasjonen skal samarbeide med andre kommunale tjenester som sosialtjenesten, barnevern og barnehage på en slik måte at tjenestetilbudet framstår som helhetlig og integrert³.

Både barnehageopptak og sosialtjenesten kan ha opplysninger om hvor familien befinner seg. Hvis vi ikke finner barnet, gjøres videre oppfølging etter vurdering av det enkelte barn. Manglende oppmøte på helsestasjonen er ikke tilstrekkelig grunn til å varsle barneverntjenesten. Melding skal først skje når helsesøster mener det er grunn til å tro at barnet blir mishandlet i hjemmet eller utsatt for annen alvorlig omsorgssvikt og etter en samlet vurdering av barnets omsorgssituasjon og aktuelle risikofaktorer⁴. Det er svært få som uteblir helt fra helsekontrollene. Helsestasjonens oppfølging gjøres ut fra en vurdering av barnets behov og omsorgssituasjon.

³ Kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten

⁴ Barnevernloven kap 6, Helsepersonelloven § 33.

Sammendrag:

Helsestasjon gjennomfører 2 års kontrollen som en somatisk legeundersøkelse for alle barn. I tillegg gjennomføres 2 års undersøkelse hos helsesøster på indikasjon. Så godt som alle barn møter til 2 års kontrollen. 3 års undersøkelse inngår ikke i standardprogrammet, men gjennomføres som en målrettet undersøkelse for noen barn. Det gjelder for eksempel premature, adopterte, barn med ulike vekst- og utviklingsavvik, barn som ikke går i barnehage eller som helsestasjonen oppfatter at lever under vanskelige forhold. Det er lav terskel for henvendelser fra foreldre ved behov for råd og veiledning.

4 års kontrollen gjennomføres hos helsesøster hvor det blant annet gjøres en synsundersøkelse og språkkartlegging «språk 4». Det er lavere oppmøte til denne kontrollen enn til 2 års kontrollen.

En viss andel av barn som innkalles til helsestasjonen møter ikke til helsekontroll. Noen av disse møter ikke etter gjentatte innkallinger, og det legges mye arbeid i oppfølging av disse. .

Det er svært få som uteblir helt fra helsekontrollene. Helsestasjonens oppfølging gjøres ut fra en vurdering av barnets behov og omsorgssituasjon.

Forslag til vedtak:

Bydelsutvalget tar saken til etterretning.

BYDEL SAGENE

Marius Trana
bydelsdirektør

Godkjent og ekspedert elektronisk uten underskrift